

EEN VEILIGER EUROPA IN EEN BETERE WERELD

EUROPESE VEILIGHEIDSSTRATEGIE

Brussel, 12 december 2003

Inleiding

Europa is nog nooit zo welvarend, veilig en vrij geweest. Het geweld in de eerste helft van de twintigste eeuw heeft plaatsgemaakt voor een in de Europese geschiedenis nog nooit eerder geziene periode van vrede en stabiliteit.

De oprichting van de Europese Unie heeft in deze ontwikkeling een centrale rol gespeeld. De Unie heeft de betrekkingen tussen onze staten en het leven van onze burgers veranderd. De Europese landen streven ernaar geschillen op vreedzame wijze op te lossen en via gemeenschappelijke instellingen samen te werken. Gedurende deze periode hebben autoritaire regimes plaats gemaakt voor veilige, stabiele en dynamische democratieën, dankzij de geleidelijke verspreiding van de rechtsstaat en de democratie. De opeenvolgende uitbreidingen maken de droom van een verenigd en vreedzaam continent werkelijkheid.

Geen enkel land is in staat de huidige complexe problemen alleen op te lossen.

De Verenigde Staten hebben een essentiële rol gespeeld voor de Europese integratie en de Europese veiligheid, in het bijzonder middels de NAVO. De koude oorlog is afgelopen en de Verenigde Staten hebben nog steeds een dominante positie als militaire macht. Geen enkel land is evenwel in staat de huidige

complexe problemen helemaal alleen op te lossen.

Europa wordt nog steeds geconfronteerd met bedreigingen voor zijn veiligheid en met uitdagingen. Het uitbreken van het conflict in de Balkan heeft ons eraan herinnerd dat oorlog niet uit ons werelddeel is verdwenen. De afgelopen tien jaar is geen enkele regio in de wereld gevrijwaard gebleven van gewapende conflicten. De meeste van deze conflicten speelden zich vooral af binnen, en niet tussen staten, en de meeste slachtoffers waren burgers.

Als unie van 25 staten met meer dan 450 miljoen inwoners die een kwart van het bruto nationaal product (BNP) van de wereld verdienen, en dank zij het uitgebreide gamma aan instrumenten waarover zij beschikt, speelt de Europese Unie onvermijdelijk een rol op het wereldtoneel. Tijdens het afgelopen decennium zijn Europese troepen ingezet in het buitenland, onder meer in zeer veraf gelegen gebieden zoals Afghanistan, Oost-Timor en de DRC. De steeds grotere convergentie van de Europese belangen en de versterking van de onderlinge solidariteit binnen de EU maakt van de EU een meer geloofwaardige en meer doeltreffende speler. Europa moet bereid zijn haar deel van de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wereld en voor de totstandbrenging van een betere wereld op zich te nemen.

Als unie van 25 staten met meer dan 450 miljoen inwoners die een kwart van het bruto nationaal product (BNP) van de wereld verdienen, speelt de Europese Unie onvermijdelijk een rol op het wereldtoneel; Europa moet bereid zijn haar deel van de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wereld en voor de totstandbrenging van een betere wereld op zich te nemen.

I. DE VEILIGHEIDSOMGEVING: WERELDWIJDE UITDAGINGEN EN BELANGRIJKSTE DREIGINGEN

Wereldwijde uitdagingen

De wereld van na de koude oorlog is een wereld waarin de grenzen steeds opener worden en waarin de interne en de externe aspecten van de veiligheid onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Handels- en investeringsstromen, de ontwikkeling van de technologie en de verspreiding van de democratie hebben veel mensen vrijheid en welvaart gebracht. Anderen zien de mondialisering dan weer als een bron van frustratie en onrechtvaardigheid. Door deze ontwikkelingen hebben niet aan de staat gebonden organisaties ook meer ruimte gekregen om een rol te spelen in internationale aangelegenheden. En ze hebben tevens de afhankelijkheid van Europa van onderling gekoppelde infrastructuur op het gebied van vervoer, energie, informatie, en op andere terreinen vergroot - en dus ook de kwetsbaarheid van Europa.

Sinds 1990 zijn bijna 4 miljoen mensen omgekomen in oorlogen en van hen behoorde 90% tot de burgerbevolking. In de gehele wereld hebben meer dan 18 miljoen mensen hun huis verlaten ten gevolge van een conflict.

45 miljoen mensen sterven ieder jaar van honger en ondervoeding. AIDS draagt bij tot de ineenstorting van maatschappelijke structuren. Veiligheid is een voorwaarde voor ontwikkeling.

In een groot aantal ontwikkelingslanden veroorzaken armoede en ziekten onnoemelijk leed en ernstige veiligheidsproblemen. Bijna 3 miljard mensen, de helft van de wereldbevolking, leeft van minder dan 2 euro per dag. 45 miljoen mensen sterven ieder jaar van honger en ondervoeding. AIDS heeft zich

ontwikkeld tot één van de meest vernietigende pandemieën in de geschiedenis van de mensheid, en draagt bij tot de instorting van maatschappelijke structuren. Nieuwe ziekten kunnen zich snel verspreiden en wereldwijde dreigingen vormen. Het Afrika ten zuiden van de Sahara is nu armer dan 10 jaar geleden. In veel gevallen hield het falen van de economische ontwikkeling verband met politieke problemen en gewelddadige conflicten.

Veiligheid is een voorwaarde voor ontwikkeling. Conflicten maken niet alleen de infrastructuur en ook de sociale infrastructuur kapot, maar zetten ook aan tot misdaad, ontmoedigen investeringen en maken een normale economische activiteit onmogelijk. Een aantal landen en regio's zijn verstrikt geraakt in een neerwaartse spiraal van conflicten, onveiligheid en armoede.

De concurrentie op het gebied van natuurlijke hulpbronnen - vooral water - die tijdens de volgende decennia zal verergeren wegens de opwarming van de aarde, zal waarschijnlijk in verscheidene regio's nog meer onrust en migratiestromen veroorzaken.

De energieafhankelijkheid baart Europa grote zorgen. Europa is de grootste invoerder van olie en gas ter wereld. De invoer staat voor ongeveer 50% van het huidige energieverbruik. Dit zal in 2030 stijgen tot 70%. De meeste energie wordt ingevoerd uit de Golf, Rusland en Noord-Afrika.

Voornaamste dreigingen

Grootschalige agressie tegen een lidstaat is nu onwaarschijnlijk. Daarentegen heeft Europa te maken met nieuwe, meer uiteenlopende, minder zichtbare en minder voorspelbare dreigingen.

Terrorisme: Het brengt mensenlevens in gevaar, brengt hoge kosten met zich mee, streeft ernaar de openheid en de verdraagzaamheid van onze samenlevingen te ondermijnen en vormt voor geheel Europa een groeiende strategische dreiging. De nieuwe terroristische bewegingen zijn steeds beter uitgerust, staan via elektronische netwerken met elkaar in verbinding, en lijken bereid te zijn onbeperkt geweld te gebruiken om grote aantallen slachtoffers te veroorzaken.

De meest recente golf van terrorisme doet zich wereldwijd gevoelen en is gerelateerd aan gewelddadig godsdienstig extremisme. Het heeft ingewikkelde oorzaken. Die omvatten onder andere de druk van de modernisering, culturele, sociale en politieke crises en de vervreemding van jonge mensen die in buitenlandse samenlevingen wonen. Dit verschijnsel bestaat ook in onze eigen samenleving.

Europa is zowel een doelwit als een basis voor dergelijk terrorisme. Europese landen zijn doelwitten en zijn ook al aangevallen. Er zijn logistieke bases van Al-Qaidacellen ontdekt in het VK, Italië, Duitsland, Spanje en België. Gezamenlijk Europees optreden is onontbeerlijk.

De verspreiding van massavernietigingswapens is potentieel de belangrijkste bedreiging van onze veiligheid. De internationale verdragen en de afspraken over de controle op de uitvoer hebben de verspreiding van deze wapens en van de afvuersystemen vertraagd. Wij treden nu echter een nieuwe, gevaarlijke periode binnen waarin een wedloop om massavernietigingswapens zou kunnen plaatsvinden, met name in het Midden-Oosten. Door de

Massavernietigingswapens werden het meest recentelijk gebruikt door de terroristische AUM-sekte in de metro van Tokio in 1995, waarbij sarin-gas werd gebruikt. Twaalf mensen vonden de dood en enkele duizenden raakten gewond. Twee jaar eerder had Aum sporen van anthrax verspreid in een straat in Tokio.

voortgang in de biologische wetenschappen kan de kracht van biologische wapens de komende jaren toenemen; aanvallen met chemisch en radiologisch materiaal zijn ook een serieuze mogelijkheid. De verspreiding van rakettechnologie is eveneens een destabiliserende factor die Europa kan blootstellen aan steeds grotere gevaren.

In het scenario dat de meeste angst inboezemt komen terroristische groeperingen in het bezit van massavernietigingswapens. Een kleine groep mensen zal dan schade kunnen aanrichten van een omvang die voordien alleen kon worden aangericht door staten en legers.

Regionale conflicten: Problemen zoals die in Kashmir, het gebied van de Grote Meren en het Koreaanse schiereiland hebben een directe en indirecte invloed op Europese belangen, net zoals de conflicten dichterbij huis, vooral in het Midden-Oosten. Gewelddadige of bevroren conflicten die ook aan onze grenzen bestaan of sluimeren, bedreigen de regionale stabiliteit. Ze vernietigen mensenlevens en sociale en materiële infrastructuur, en vormen een bedreiging voor minderheden, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten. Conflicten kunnen leiden tot extremisme, terrorisme en mislukte staten. Zij bieden tevens kansen aan de georganiseerde criminaliteit. Regionale onveiligheid kan de vraag naar massavernietigingswapens in de hand werken. De meest praktische manier om de vaak schimmige nieuwe dreigingen aan te pakken zal er soms in bestaan oudere problemen die aan de basis liggen van regionale conflicten, op te lossen.

Mislukte staat: Slecht bestuur - corruptie, machtsmisbruik, zwakke instellingen en gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel – en burgerconflicten tasten staten van binnen aan. In sommige gevallen heeft dit geleid tot de instorting van de staatsinstellingen. Somalië, Liberia en Afghanistan onder het Talibanbewind zijn daarvan de bekendste recente voorbeelden. De instorting van de staat kan worden geassocieerd met manifeste dreigingen, zoals georganiseerde criminaliteit of terrorisme. Het instorten van de staat is een alarmerend verschijnsel dat wereldwijd het bestuur ondermijnt en bijdraagt tot regionale onveiligheid.

Georganiseerde misdaad: Europa is bij uitstek een doelwit voor de georganiseerde criminaliteit. Deze internationale bedreiging voor onze veiligheid heeft een belangrijke externe dimensie: grensoverschrijdende drugssmokkel, vrouwenhandel, illegale migranten en wapenhandel vertegenwoordigen een groot deel van de activiteiten van criminele bendes. De georganiseerde criminaliteit kan banden hebben met het terrorisme.

Dergelijke criminele activiteiten worden vaak geassocieerd met een zwakke of mislukte staat. Drugsinkomsten hebben bijgedragen tot de verzwakking van de staatsstructuren in verscheidene drugsproducerende landen. De inkomsten uit de handel in edelstenen, hout en kleine wapens

wakkeren conflicten in andere delen van de wereld aan. Al die activiteiten ondermijnen zowel de rechtsstaat als de maatschappelijke orde. In extreme gevallen controleren georganiseerde criminelen zelfs de staat. Negentig percent van de heroïne in Europa wordt geproduceerd uit papaver die wordt gekweekt in Afghanistan, waar de drugshandel lokale krijgsheren financiert. Het grootste deel van die heroïne wordt verdeeld door criminele netwerken uit de Balkan, die ook verantwoordelijk zijn voor zowat 200.000 van de 700.000 vrouwen die wereldwijd het slachtoffer zijn van vrouwenhandel voor de seksindustrie. Een nieuwe dimensie van de georganiseerde criminaliteit die meer aandacht verdient, is de toename van de piraterij op zee.

Al deze verschillende elementen tezamen (terrorisme dat qua geweld tot het uiterste gaat, de beschikbaarheid van massavernietigingswapens, georganiseerde criminaliteit, de verzwakking van de staatssystemen en de vorming van privélegers) wettigen de conclusie dat er een zeer ernstige dreiging in het verschiet zou kunnen liggen.

II. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Wij leven in een wereld die niet alleen mooiere vooruitzichten biedt dan ooit tevoren, maar ook grotere dreigingen inhoudt dan ooit tevoren. Ons optreden zal voor een deel bepalen hoe onze toekomst er zal uitzien. We moeten wereldwijd denken en lokaal optreden. Om haar veiligheid te verdedigen en haar waarden te bevorderen, heeft de EU drie strategische doelstellingen vastgesteld:

Aanpakken van bedreigingen

De Europese Unie heeft werk gemaakt van het aanpakken van de voornaamste dreigingen.

- Zij heeft op 11 september gereageerd met maatregelen die, onder meer, de aanneming van een Europees arrestatiebevel, maatregelen ter bestrijding van de financiering van terroristen en een overeenkomst inzake wederzijdse rechtshulp met de Verenigde Staten van Amerika omvatten. De EU blijft haar samenwerking op dit gebied verder ontwikkelen en haar verdedigingsmechanismen verder uitbouwen.
- Zij voert al vele jaren een antiproliferatiebeleid. Onlangs nog heeft de Unie een nieuw actieprogramma aangenomen dat voorziet in maatregelen om de Internationale Organisatie voor Atoomenergie te versterken, de uitvoercontrole aan te scherpen en illegale overbrengingen en illegale aankoop aan te pakken. De EU heeft zich gecommitteerd aan de verwezenlijking van wereldwijde toetreding tot multilaterale verdragsregelingen, en aan een versterking van de verdragen en hun verificatiebepalingen.
- De Europese Unie en haar lidstaten zijn opgetreden om bij te dragen tot de oplossing van regionale conflicten en om mislukte staten weer op de been te brengen, onder meer in de Balkan, Afghanistan en in de DRC. Het herstellen van behoorlijk bestuur in de Balkan, de bevordering van de democratie en steun aan de plaatselijke autoriteiten is één van de meest doeltreffende manieren om de georganiseerde criminaliteit in de EU aan te pakken.

In een tijdperk van mondialisering kunnen verre bedreigingen even zorgwekkend zijn als bedreigingen die van dichtbij komen. De nucleaire activiteiten in Noord-Korea, de nucleaire gevaren in Zuid-Azië en de proliferatie in het Midden-Oosten baren Europa zorgen.

Terroristen en criminelen kunnen thans over de hele wereld toeslaan: hun activiteiten in Centraal- of Zuidoost-Azië kunnen een

In een tijdperk van mondialisering kunnen verre bedreigingen even zorgwekkend zijn als bedreigingen die van dichtbij komen. De eerste verdedigingslinie zal zich vaak buiten onze grenzen bevinden.

De nieuwe bedreigingen zijn dynamisch. Met de preventie van conflicten en bedreigingen kan niet vroeg genoeg begonnen worden.

bedreiging vormen voor de Europese landen of hun burgers. Inmiddels is men zich in Europa, dankzij de wereldomspannende communicatie steeds meer bewust van regionale conflicten of humanitaire catastrofes die zich ergens ter wereld voordoen.

Ons traditionele concept van zelfverdediging – tot en met de koude oorlog – was gebaseerd op de dreiging van een invasie. Met de nieuwe bedreigingen zal de eerste verdedigingslinie zich vaak buiten onze grenzen bevinden. De nieuwe bedreigingen zijn dynamisch. De gevaren van proliferatie nemen gestaag toe; als wij er niets aan doen, worden de terroristische netwerken steeds gevaarlijker. Steeds meer staten zullen mislukken en de georganiseerde criminaliteit zal zich uitbreiden indien er niets aan wordt gedaan – zoals we gezien hebben in West-Afrika. Dit impliceert dat we klaar moeten zijn om op te treden vóórdát een crisis uitbreekt. Met de preventie van conflicten en bedreigingen kan niet vroeg genoeg begonnen worden.

Anders dan de omvangrijke, zichtbare bedreiging tijdens de koude oorlog is geen enkele nieuwe bedreiging louter militair; evenmin kan zij alleen met militaire middelen worden aangepakt. Elke bedreiging noopt tot een combinatie van instrumenten. Proliferatie kan worden ingedamd met uitvoercontroles en worden aangepakt door politieke, economische en andere druk uit te oefenen en tegelijkertijd de onderliggende politieke oorzaken aan te pakken. De aanpak van het terrorisme kan een combinatie van inlichtingen, politieke, justitiële, militaire en andere middelen vereisen. In mislukte staten zijn wellicht militaire instrumenten nodig om de orde te herstellen en humanitaire instrumenten om een acute crisis aan te pakken. Regionale conflicten vergen politieke oplossingen, maar militaire middelen en een doeltreffend politie-optreden kunnen in de fase na het conflict noodzakelijk zijn. Economische instrumenten dienen de wederopbouw, en civiele crisisbeheersing komt het herstel van het civiel bestuur ten goede. De Europese Unie is bijzonder goed toegerust om het hoofd te bieden aan situaties met zoveel facetten.

Werk maken van veiligheid in onze eigen omgeving

Zelfs in een tijdperk van mondialisering blijft geografie belangrijk. Het is in het belang van Europa dat de landen aan onze grenzen behoorlijk worden bestuurd. Buurlanden die in gewelddadige

*De uitbreiding mag geen nieuwe
scheidslijnen scheppen in Europa.
De oplossing van het Arabisch-Israëliësch
conflict is voor Europa een strategische
prioriteit.*

conflicten zijn verwickeld, zwakke staten waar de georganiseerde criminaliteit welig tiert, ontwrichte samenlevingen of een exploderende bevolkingsgroei aan zijn grenzen vormen evenveel problemen voor Europa.

De integratie van de toetredende landen zal onze veiligheid vergroten, maar Europa ook dichterbij woelige gebieden brengen. Het is onze taak te bevorderen dat aan de oostgrens van de Europese Unie en langs de grenzen van het Middellandse-Zeegebied een ring van landen met behoorlijk bestuur ontstaat waarmee wij nauwe en op samenwerking gebaseerde betrekkingen kunnen onderhouden.

Het belang van een en ander wordt het mooist geïllustreerd in de Balkan. Dankzij onze gezamenlijke inspanningen met de VS, Rusland, de NAVO en andere internationale partners, wordt de stabiliteit van de regio niet langer bedreigd door het uitbreken van grote conflicten. De geloofwaardigheid van ons buitenlands beleid hangt af van de consolidatie van onze resultaten in de Balkanregio. Het Europese perspectief biedt zowel een strategische doelstelling als een stimulans tot hervorming.

Onze belangen hebben geen baat bij een uitbreiding die nieuwe scheidslijnen in Europa creëert. Wij moeten de baten van economische en politieke samenwerking ook ten goede laten komen van onze burens in het oosten en terzelfder tijd politieke problemen in die landen helpen oplossen. Wij moeten nu grotere en meer actieve belangstelling tonen voor de problemen van de zuidelijke Kaukasus, die binnen afzienbare tijd eveneens een naburige regio zal worden.

De oplossing van het Arabisch-Israëliësch conflict is voor Europa een strategische prioriteit. Anders zal de kans klein zijn dat andere problemen in het Midden-Oosten kunnen worden aangepakt. De Europese Unie moet zich blijven inspannen en bereid blijven middelen in te zetten tot het probleem is opgelost. De oplossing met twee staten – die Europa al lang steunt – wordt nu in brede kring aanvaard. De uitvoering ervan zal een gezamenlijke en coöperatieve inspanning vergen van de Europese Unie, de Verenigde Staten, de Verenigde Naties, Rusland en de landen van de regio, maar vooral van de Israëliërs en de Palestijnen zelf.

Het Middellandse-Zeegebied heeft in het algemeen nog steeds met ernstige problemen van economische stagnatie, sociale onrust en onopgeloste conflicten te kampen. De belangen van de Europese Unie vereisen een blijvend engagement tegenover de Mediterrane partners, door middel van een effectievere economische, veiligheids- en culturele samenwerking in het kader van het proces van Barcelona. Een ruimer engagement ten aanzien van de Arabische wereld dient ook te worden overwogen.

EEN INTERNATIONALE ORDE GEBASEERD OP DOELTREFFEND MULTILATERALISME

In een wereld van mondiale bedreigingen, mondiale markten en mondiale media hangen onze veiligheid en welvarendheid steeds meer af van een effectief multilateraal stelsel. Ons doel is, een sterkere internationale samenleving, goed functionerende internationale instituties en een op regels gebaseerde internationale orde te ontwikkelen.

Wij zijn gecommitteerd aan de handhaving en de ontwikkeling van het internationale recht. Het basiskader voor de internationale betrekkingen is het Handvest van de Verenigde Naties. De hoofdverantwoordelijkheid voor de handhaving van internationale vrede en veiligheid berust bij de VN-Veiligheidsraad. Europa heeft er een prioriteit van gemaakt om, de Verenigde Naties te versterken en uit te rusten, zodat zij hun verantwoordelijkheden kunnen opnemen en effectief kunnen optreden.

Onze veiligheid en welvaart hangen steeds meer af van een effectief multilateraal stelsel. Wij zijn gecommitteerd aan de handhaving en de ontwikkeling van het internationale recht. Het basiskader voor de internationale betrekkingen is het Handvest van de Verenigde Naties.

Wij willen dat door internationale organisaties, stelsels en verdragen effectief het hoofd wordt geboden aan bedreigingen van de internationale vrede en veiligheid, en moeten derhalve bereid zijn om op te treden wanneer hun regels worden geschonden.

Centrale instellingen van het internationale bestel, zoals de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de internationale financiële instellingen, hebben hun ledental uitgebreid. China is tot de WTO toegetreden en Rusland onderhandelt thans over toetreding. Ons doel moet zijn, het ledental van dergelijke instanties te vergroten en terzelfder tijd hun hoge normen te handhaven.

Een van de hoekstenen van het internationale bestel is de transatlantische relatie. Die is niet alleen in ons eigen bilaterale belang, maar versterkt de internationale gemeenschap in haar geheel. De NAVO is daarvan een belangrijke vertegenwoordiger.

Regionale organisaties versterken op hun beurt het mondiaal bestuur. De kracht en de effectiviteit van de OVSE en de Raad van Europa zijn van bijzondere betekenis voor de Europese Unie. Andere regionale organisaties, zoals de ASEAN, de MERCOSUR en de Afrikaanse Unie, leveren een belangrijke bijdrage tot een meer ordentelijke wereld.

Een van de voorwaarden van een op regels gebaseerde internationale orde is dat het recht mee evolueert met ontwikkelingen zoals de proliferatie, het terrorisme en de opwarming van de aarde. In ons eigen belang moeten wij bestaande instituties, zoals de Wereldhandelsorganisatie, verder ontwikkelen en nieuwe instituties, zoals het Internationaal Strafhof, steunen. Onze eigen ervaring in Europa toont aan dat de veiligheid kan worden verbeterd dankzij vertrouwenwekkende maatregelen en wapenbeheersingsregelingen. Dergelijke instrumenten kunnen ook een bijzondere bijdrage leveren tot veiligheid en stabiliteit in onze omgeving en daarbuiten.

De kwaliteit van de internationale samenleving hangt af van de kwaliteit van de regeringen waarop zij berust. De beste bescherming van onze veiligheid is een wereld van goed bestuurd democratische staten. De verspreiding van behoorlijk bestuur, steun voor sociale en politieke hervormingen, de aanpak van corruptie en machtsmisbruik, de vestiging van de rechtsstaat en de bescherming van de mensenrechten vormen de beste manier om de internationale orde te versterken.

Het handels- en ontwikkelingsbeleid kan een krachtig instrument zijn om hervormingen te stimuleren. Als grootste verstrekker van officiële steun en als grootste handelsblok ter wereld bevinden de Europese Unie en haar lidstaten zich in een goede positie om deze doelstellingen na te streven.

Het bijdragen tot beter bestuur door steunprogramma's, conditionaliteit en gerichte handelsmaatregelen blijft een wezenlijk kenmerk van ons beleid dat verder moet worden ontwikkeld. Een wereld die zichtbaar rechtvaardigheid en kansen voor iedereen biedt, zal veiliger zijn voor de Europese Unie en haar burgers.

Een aantal landen heeft zichzelf buiten de internationale samenleving geplaatst. Enkele landen hebben het isolement gezocht; andere schenden voortdurend de internationale normen. Het is wenselijk dat dergelijke landen opnieuw tot de internationale gemeenschap toetreden; de EU moet bereid zijn bijstand te verlenen. Landen die dit niet willen doen, moeten begrijpen dat daarvoor een prijs moet worden betaald, ook in hun betrekkingen met de Europese Unie.

III. BELEIDSIMPLICATIES VOOR EUROPA

De Europese Unie heeft vooruitgang geboekt bij de ontwikkeling van een samenhangend buitenlands beleid en doeltreffende crisisbeheersing. Wij beschikken over instrumenten die doeltreffend kunnen worden ingezet, zoals wij in de Balkan en daarbuiten hebben aangetoond. Willen wij echter een bijdrage leveren die evenredig is aan ons potentieel, dan moeten wij actiever, coherenter en beter berekend op onze taak zijn. En we moeten samenwerken met anderen.

We moeten een strategische cultuur ontwikkelen die vroegtijdige, snelle en waar nodig, krachtige interventie bevordert.

Actiever bij de verwezenlijking van onze strategische doelstellingen. Dit geldt voor het gehele spectrum aan beschikbare instrumenten voor crisisbeheersing en conflictpreventie, inclusief onze politieke, diplomatieke, militaire en civiele, handels- en ontwikkelingsactiviteiten. Er is een actiever beleid nodig om op de nieuwe dynamische dreigingen te reageren. We moeten een strategische cultuur ontwikkelen die vroegtijdige, snelle en waar nodig, krachtige interventie bevordert.

Als Unie van 25 leden, die een bedrag van meer dan 160 miljard euro aan defensie uitgeeft, moeten wij in staat zijn verscheidene operaties tegelijkertijd uit te voeren. Wij kunnen een toegevoegde waarde scheppen door operaties te ontwikkelen waarbij zowel militaire als civiele vermogens betrokken zijn.

De EU dient de Verenigde Naties te steunen in haar reactie op bedreigingen voor de internationale vrede en veiligheid. De EU is gecommitteerd aan de versterking van haar samenwerking met de VN op het gebied van bijstand aan landen die net een conflict achter de rug hebben, alsmede aan een uitbreiding van haar steun aan de VN in situaties waar op korte termijn crisisbeheersing noodzakelijk is.

Wij moeten kunnen optreden alvorens de situatie in de ons omringende landen verslechtert, wanneer sporen van proliferatie worden gevonden en voordat humanitaire noodsituaties ontstaan. Een preventieve betrokkenheid kan ernstiger problemen in de toekomst voorkomen. Een actievere Europese Unie, die meer verantwoordelijkheden op zich neemt, zal een groter politiek gewicht in de schaal leggen.

Beter berekend op zijn taak. Een Europa dat beter berekend is op zijn taak, ligt binnen ons bereik, ofschoon het tijd zal vergen om ons volledig potentieel te verwerkelijken. De acties waaraan thans wordt gewerkt – met name de oprichting van een defensieagentschap – zetten ons op het goede spoor.

Om onze legers om te vormen tot meer flexibele, mobiele strijdkrachten, en om ze in staat te stellen het hoofd te bieden aan de nieuwe dreigingen, zijn meer middelen nodig voor defensie, alsmede een doeltreffender gebruik van de beschikbare middelen.

Het systematisch gebruik van samengevoegde en gedeelde middelen zou doublures en de algemene kosten beperken en de vermogens op de middellange termijn doen toenemen.

Bij vrijwel elke belangrijke interventie ontstond na de militaire efficiency een civiele chaos. Wij hebben een groter vermogen nodig om alle noodzakelijke civiele hulpmiddelen te kunnen inzetten in crisis- en postcrisisituaties.

Krachtiger diplomatiek vermogen: wij hebben een systeem nodig waarin de middelen van de lidstaten worden gecombineerd met die welke bij de EU-instellingen beschikbaar zijn. Om problemen op te lossen in meer afgelegen gebieden en in verre landen zijn beter begrip en een betere communicatie nodig.

Gemeenschappelijke dreigingsevaluaties vormen de beste basis voor gemeenschappelijk optreden. Dit vergt verbeterde uitwisseling van inlichtingen tussen de lidstaten en met de partners.

Naarmate wij de vermogens op de verschillende gebieden vergroten, zouden wij een breder spectrum van missies moeten gaan overwegen. Hiertoe zouden gezamenlijke ontwapeningsoperaties, steun aan derde landen bij de bestrijding van terrorisme en hervorming van de veiligheidssector kunnen behoren. Dit laatste zou deel uitmaken van een meer algemene opbouw van de institutionele structuur.

De Permanente Regelingen EU-NAVO, met name Berlijn Plus, hebben het militaire vermogen van de EU versterkt en het kader geschapen voor het strategisch partnerschap inzake crisisbeheersing tussen de beide organisaties. Uit een en ander blijkt onze gezamenlijke vastberadenheid om de uitdagingen van de nieuwe eeuw aan te gaan.

Cohenter. De essentie van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het Europees veiligheids- en defensiebeleid is dat wij sterker zijn wanneer wij samen optreden. In de afgelopen jaren hebben wij een aantal verschillende instrumenten opgezet die elk hun eigen structuur en bedoeling hebben.

Thans is de uitdaging de verschillende instrumenten en vermogens bijeen te brengen: Europese bijstandsprogramma's en het Europees Ontwikkelingsfonds, militaire en civiele vermogens van de lidstaten en andere instrumenten. Deze kunnen alle onze veiligheid en die van derde landen beïnvloeden. Veiligheid vormt de eerste voorwaarde voor ontwikkeling.

De diplomatieke inspanningen en het beleid op het gebied van ontwikkeling, handel en milieu moeten dezelfde agenda volgen. In tijden van crisis is er geen vervangmiddel voor de eenheid van bevel.

Een betere coördinatie van het externe optreden en het beleid inzake justitie en binnenlandse zaken is van fundamenteel belang voor de bestrijding van zowel het terrorisme als van de georganiseerde criminaliteit.

Er is behoefte aan meer samenhang, niet alleen tussen de EU-instrumenten, maar ook tussen de externe activiteiten van de afzonderlijke lidstaten.

Ook op regionaal niveau zijn meer samenhangende beleidsmaatregelen nodig, vooral in conflictsituaties. Problemen raken maar zelden opgelost in het kader van één enkel land of zonder regionale steun, zoals de ervaring in de Balkan en in West-Afrika al op uiteenlopende wijze heeft aangetoond.

Samenwerking met partners. Er zijn weinig of geen problemen die wij alleen kunnen oplossen. De hierboven genoemde dreigingen zijn gemeenschappelijke dreigingen die wij met al onze naaste partners delen. Internationale samenwerking is een noodzaak. Wij moeten onze doelstellingen verwezenlijken door middel van multilaterale samenwerking in internationale organisaties en door middel van partnerschappen met belangrijke actoren.

Tezamen optredend kunnen de Europese Unie en de Verenigde Staten een ontzagwekkende kracht ten goede in de wereld vormen.

De transatlantische relatie is onvervangbaar. Tezamen optredend kunnen de Europese Unie en de Verenigde Staten een ontzagwekkende kracht ten goede in de wereld vormen. Wij moeten streven naar een doeltreffend en evenwichtig partnerschap met de Verenigde Staten. Dit is een reden temeer voor de EU om haar vermogens verder op te bouwen en haar samenhang te verbeteren.

We moeten blijven werken aan een nauwere band met Rusland, dat een belangrijke factor vormt voor onze veiligheid en welvaart. Eerbied voor gemeenschappelijke waarden zal de vooruitgang op de weg naar een strategisch partnerschap in de hand werken.

Onze geschiedenis, geografie en culturele verwantschap verschaffen ons banden met alle delen van de wereld: onze bureaus in het Midden-Oosten, en onze partners in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. Die banden vormen een belangrijke troef, die verder moet worden ontwikkeld. Wij moeten in het bijzonder werk te maken van de ontwikkeling van een strategisch partnerschap met Japan, China, Canada en India, alsmede met elk land dat onze doelstellingen en waarden deelt en bereid is deze in zijn optreden te ondersteunen.

Conclusie

In de wereld van vandaag bestaan nieuwe gevaren, maar ook nieuwe mogelijkheden. De Europese Unie beschikt over het potentieel om een belangrijke bijdrage te leveren, zowel bij het aanpakken van de dreigingen als bij het helpen verwezenlijken van de mogelijkheden. Een actieve Europese Unie die berekend is op haar taak zou invloed uitoefenen op wereldschaal. Aldus zou zij bijdragen tot een doeltreffend, multilateraal stelsel dat tot een rechtvaardiger, veiliger en meer verenigde wereld leidt.
